

VERSLAG RAADSCOMMISSIEVERGADERING ONDERWIJS EN WELZIJN

Datum: 15 november 2017
Plaats: oude raadzaal
Tijd: 20.00 – 22.00 uur

Aanwezig: de heer M.D. Blom (voorzitter, VVD), de dames W. Paulusma (D66), P. Brouwer (GroenLinks), G. Chakor (GroenLinks), A.M.J. Riemersma (Stadspartij) *tot B3*, de heren D. Brandenburg (SP), E. Krol (PvdA), D.J. van der Meide (PvdA), J. Boter (VVD), J.R. Honkoop (VVD), A. Sijbolts (Stadspartij) *bij B3*, J. de Haan (CDA), H.P. Ubbens (CDA), G.B.H. Brandsema (ChristenUnie), W.S. Wolke (Student en Stad), T. van Zoelen (Partij voor de Dieren) *t.v.v. L.H. Venema*, J. ten Hoove (100% Groningen) *t.v.v. M.E. Woldhuis*
Namens de griffie: de heer W.T. Meijer (commissiegriffier)
Namens het college: de heren M.T. Gijsbertsen (GroenLinks), P.S. de Rook (D66) *tot B2*
Afwezig m.k.: de dames L.H. Venema (Partij voor de Dieren), M.E. Woldhuis (100% Groningen)
Verslag: de heer J. Bosma

A. ALGEMEEN DEEL

A.1. Opening en mededelingen

De voorzitter:

- Opent de vergadering om 20.00 uur en heet iedereen hartelijk welkom.

Wethouder Gijsbertsen:

- Meldt dat volgende week Groningen als een van de koplopers vertegenwoordigd is bij de landelijke start van de Week tegen Kindermishandeling. Ook start de aangekondigde campagne.

A.2. Vaststelling verslag d.d. 4 oktober 2017

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

A.3. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

A.4. Afspraken en planning

Er zijn geen op- of aanmerkingen.

A.5. Conformstukken

A.5.a. Nacalculatie renovatie tribune Esserberg (raadsvoorstel 19 oktober 17)

Het raadsvoorstel wordt als conformstuk geadendeerd voor de raad van 29 november 2017.

A.5.b. Realisatie Sportcentrum Europapark aanvullend krediet (raadsvoorstel 20 oktober 17)

Het raadsvoorstel wordt als conformstuk geadendeerd voor de raad van 29 november 2017.

A.6. Ingekomen stukken

Er zijn geen vragen, opmerkingen of agenderingen.

A.7. Rondvraag

Dhr. Van der Meide (PvdA):

- Ziet dat de motie On the road zou zijn afgehandeld, maar mist mededelingen over concrete samenwerking met Leeuwarden in het kader van culturele hoofdstad 2018.
- Verzoekt de wethouder te stimuleren dat de stadsdichter de raad bezoekt.

Wethouder De Rook:

- Is volop bezig geweest met On the road, zo is er een expositie van Claudy Jongstra.
- Zegt toe een schriftelijk overzicht aan te leveren van alle activiteiten in dit kader.
- Sprak met de stadsdichter af dat zij in de Week van de Poëzie de raad toe zal spreken bij aanvang

van de raadsvergadering van 31 januari 2018.

B. INHOUDELIJK DEEL

B.1. Ontwikkeltraject kunstencentrum Vrijdag (collegebrief 26 oktober 17)

Dhr. Brandenburg (SP):

- Hecht grote waarde aan het bevorderen van deelname aan kunst en cultuur en het ondersteunen van amateurkunst. Het maakt het leven van mensen een beetje mooier en spannender.
- Steunt de strategie van Vrijdag zich meer in de wijken te begeven. Niet elke Stadjer komt dagelijks in het centrum, wel elke Stadjer moet met kunst en cultuur in aanraking kunnen komen.
- Vraagt zich af of de plannen voor centrale huisvesting voor 21 miljoen euro niet haaks staan op deze strategie. Vrijdag kan maar de helft betalen, de rest moet komen uit verkoop van huidige panden.
- Vindt dat Vrijdag goede ruimtes verdient en zou niet graag zien dat tarieven omhoog moeten.

Mw. Brouwer (GroenLinks):

- Begrijpt dat WIJ-teams nog niet zijn gekomen tot samenwerking met Vrijdag, maar hecht wel aan het goed doorverwijzen van kinderen.
- Wijst erop dat de buslijnen van Vrijdag de ontwikkeling stimuleren. Ook vergeten kinderen even hun problemen van thuis tijdens muziek en dans.
- Ziet wel de voordelen van centrale huisvesting en aansluiting op Forum-locaties.

Dhr. Ubbens (CDA):

- Is positief over het visiedocument en het actieplan met nadruk op de ondersteunende rol.
- Vindt de blijvende aandacht voor wijkgericht werken prima en wil de indruk wegnemen dat Vrijdag een binnenstadsvoorziening zou zijn.
- Vindt het geen sterk argument dat centrale huisvesting vooral organisatorisch makkelijk is, wel dat verbouwing om panden aan te passen aan het huidige aanbod even duur is als centrale huisvesting.
- Is blij dat kosten binnen de begroting passen door huur en verkoop van dislocaties, maar ziet ook graag de vrij hoge plankosten van 250.000 euro gedekt. Is dat mogelijk?

Dhr. Boter (VVD):

- Sluit aan bij de positieve opmerkingen van het CDA.
- Is blij dat herijking van de organisatie binnen de eigen middelen blijft.
- Onderschrijft de waarde van Vrijdag binnen de culturele sector.
- Valt het op dat gekozen is voor een flink duurdere optie dan de beschikbare 10 miljoen euro.
- Vraagt of het mogelijk is een aantal doelstellingen te bereiken met goedkopere verbouwingen met een variant die tussen scenario's 1, 2 en 3 in zit.
- Is benieuwd of een combinatie met bijvoorbeeld nieuwbouw van de Oosterpoort kan leiden tot een meer betaalbare optie.

Dhr. Brandsema (ChristenUnie):

- Heeft vertrouwen in het duidelijke actieplan.
- Snapt dat koppeling met WIJ-teams nog niet is gelukt en ziet uit naar resultaten van koppeling met gebiedsteams.
- Begrijpt de ambitie voor centrale huisvesting, maar schrikt van de hoge investeringen. Is al iets te zeggen over de haalbaarheid de 1 miljoen euro huur op te brengen, onder meer met nieuwe functies?
- Verbaast zich dat scenario 2 niet is doorgerekend. Uit ambtelijke navraag blijken de kosten ongeveer even hoog als voor scenario 1. Scenario 3 past wel binnen financiële kaders, maar levert geen meerwaarde op. Kan het college de haalbaarheid inschatten van het verder verlagen van kosten?
- Wil juist bij groot enthousiasme kritisch blijven en hoopt in een volgende fase op een meer realistisch beeld dat beter aansluit bij de financiële verwachtingen van het college.

Mw. Paulusma (D66):

- Is bijzonder positief over de interne en externe beweging van Vrijdag. De activiteiten dragen met name op wijkniveau bij aan zelfredzaamheid, positief opgroeien en de ambities van de Cultuurnota.
- Complimenteert de buslijnaanpak.
- Is benieuwd naar de uitkomsten van vervolggesprekken over de financiële organisatie.
- Sluit aan bij het CDA wat betreft het vraagstuk van financiering van huisvesting.

Dhr. Van der Meide (PvdA):

- Is blij verrast met de positieve ontwikkeling en de aandacht voor minder voor de hand liggende

groepen. Heeft deze nieuwe richting echter niet ook consequenties voor de huisvesting? Is het niet riskant nu met een soort programma van eisen te komen, terwijl de organisatie in transitie is?

- Was eerder kritisch over de subsidie van 3 miljoen euro met relatief weinig cursisten, het KC Utrecht krijgt 2 miljoen euro. Wanneer volgt een gesprek over kosten en opbrengsten?
- Vindt het streven naar centrale huisvesting logisch, maar is naar mogelijkheden elders gekeken? Bijvoorbeeld samengaan met de Oosterpoort, de Vrydemalaan, het Kattendiep (casino) en het Ebbingekwartier.
- Is bezorgd over de gevolgen van het afnemende beroep op het Jeugdcultuurfonds.
- Vraagt of de provincie ook mee kan doen in het traject.
- Begrijpt niet waarom het rapport uit maart nu pas wordt voorgelegd.

Mw. Riemersma (Stadspartij):

- Sluit aan bij de lovende woorden van GroenLinks en D66 over de visie en het belang van Vrijdag.
- Is niet overtuigd door een MKBA. Wat je erin stopt, komt er ook weer uit.
- Vraagt welke relatie Vrijdag heeft met Stichting Muziek in de klas.
- Vindt voorlopig dat er veel te zeggen valt voor centrale huisvesting op deze gunstige locatie.
- Vindt 21 miljoen euro wel een hoog bedrag. Is verkoop van te verlaten panden al meegerekend?
- Vraagt aan welke commerciële functies gedacht wordt. Hoe verhoudt bijvoorbeeld verhuur van oefenruimtes zich tot concurrerende spelers?
- Proeft controverses tussen college en Vrijdag over twee varianten van een scenario.

Dhr. Ten Hoove (100% Groningen):

- Hecht groot belang aan Vrijdag, het is een fantastische plek en belangrijk voor de cultuur.
- Vindt 1 miljoen euro huur aan de hoge kant. Het moet niet ten koste gaan van leuke evenementen.
- Benadrukt het belang van toegankelijkheid voor iedereen.
- Voelt voor één gebouw, maar hecht minder aan de locatie.

Dhr. Van Zoelen (Partij voor de Dieren):

- Hecht grote waarde aan Vrijdag voor de artistieke en culturele ontwikkeling van Stadgers.
- Is enthousiast over de nieuwe opzet met meer aandacht voor talentontwikkeling.
- Vindt het belangrijk dat vrijdag het maximale haalt uit de persoonlijke ontwikkeling van elke cursist.
- Is positief over de buslijnenaanpak en de wijkgerichte benadering. Vrijdag kan een opbouwende functie vervullen in verschillende wijken.
- Sluit aan bij de vraag of de provincie een rol kan spelen.

Dhr. Wolke (Student en Stad):

- Hecht veel waarde aan Vrijdag als speler in actieve cultuurparticipatie met een groot bereik.
- Ziet de instelling duidelijk de koppeling maken tussen activiteiten en maatschappelijke effecten met meer aandacht voor talentontwikkeling.
- Onderschrijft het inzetten op de breedte, maar het moet mogelijk blijven voor iedereen zich individueel te verdiepen.
- Steunt de keus voor herontwikkeling in de optimale variant en kijkt uit naar de planvorming.
- Ziet graag een werkbezoek in het voorjaar om op de hoogte te blijven.

Wethouder De Rook:

- Deelt de brede waardering voor Vrijdag als kernvoorziening voor cultuureducatie en -participatie.
- Vond enige tijd geleden dat Vrijdag meer verbinding met de wijken zou moeten leggen en achterloopt op domeinen als zorg, werk en inkomen en sport.
- Constateert dat de nieuwe leiding volop inzet op de juiste richting en de regie helemaal terugpakt.
- Ziet dat Vrijdag zich niet alleen meer op wijken richt, maar ook creatief aanvullend is op bestaand aanbod en zo waarde toevoegt.
- Vindt het logisch dat Vrijdag een centrale plek heeft voor groter groepsaanbod en anderzijds verbindingen met wijken, scholen, gebiedsteams en instellingen.
- Stelt dat de Walstraat en de Binnensingel niet echt centraal liggen en ook niet echt in de wijken. Met centrale huisvesting verwacht Vrijdag beter aan de doelstellingen te voldoen, wellicht ook financieel.
- Wijst erop dat het voortbestaan van de huidige situatie ook geld kost. Gezien de kwalitatieve meerwaarde en het relatief kleine verschil op lange termijn is dit de beste optie.
- Beamt dat Vrijdag in transitie zit. Het is zaak bij de definitieve keus over huisvesting de meest actuele gegevens te gebruiken met een update van het programma van eisen.

- Kan dan ook de investeringsbehoefte van de huidige situatie meerjarig in beeld brengen.
- Merkt op dat Vrijdag nu al tegen grenzen aan loopt. Het moment dient zich aan om een besluit te nemen, ook gezien de duur van de verdere procedure. Een combinatie met de Oosterpoort is alleen daarom al geen optie die het verkennen waard is, ook al zou het inhoudelijk kunnen.
- Waakt ervoor dat de huisvestingslasten geen molensteen worden. Bij het definitieve voorstel zal een meerjarenperspectief moeten zitten, zowel over huisvesting als inhoudelijk, waaruit blijkt dat de activiteiten op niveau kunnen blijven.
- Wil de raad best informeren over kosten en opbrengsten, maar wijst er wel op dat er afspraken zijn over controle en monitoring van subsidies. Dat is niet een taak van de raad.
- Kan technisch gezien de plankosten opnemen in de businesscase, maar die leggen dan wel beslag op de toekomst. Ook vanwege de impact op het gebied kiest het college voor het Stedelijk Investeringsfonds. De raad kan natuurlijk een andere keuze maken.
- Vindt de locatie geschikt nabij het Groninger Forum. Bovendien ontstaat veel loop doordat centrumbezoekers die met de bus komen vanaf de Stadsschouwburg door de Sint Janstraat lopen.
- Antwoordt dat Vrijdag nog geen effect merkt van de lagere afname van het Jeugdcultuurfonds en er veel aan doet de bekendheid te vergroten. Wellicht moet dat meer als dit onvoldoende blijkt, het kan ook dat er minder jongeren in de doelgroep vallen. In maart komt dit terug.
- Kijkt bij dergelijke investeringen altijd naar provinciale fondsen.
- Tracht een voorstel te doen binnen de huidige financiële kaders. Drie opties als dat niet lukt zijn het ambitieniveau aanpassen, een extra bijdrage doen of commerciële functies toevoegen. Te denken valt aan horeca en huisvesting.
- Hoopt dat verkoop van oude panden genoeg oplevert. Het is te vroeg nu al in te gaan op de haalbaarheid van de diverse opties.
- Ziet verhuur van oefenruimte niet als primaire zoekrichting, maar sluit het niet uit.
- Levert het haalbaarheidsonderzoek juist eerder dan gepland, oorspronkelijk was de insteek dit te doen bij de definitieve besluitvorming. Vanwege de inhoud en de update vervroegde het college dit.
- Meldt dat Vrijdag een van de ondertekenaars is van het covenant rond Meer muziek in de klas.
- Beamt dat scenario's 1 en 2 weinig afwijken, daarom is scenario 2 ook niet verder doorgerekend. Scenario 1 kan rekenen op het meeste draagvlak en heeft de voorkeur van Vrijdag en het college.
- Stelt dat het vrijkomen van de casinolocatie en huisvesting van Vrijdag niet de enige ontwikkelingen zijn in de binnenstad. Meer locaties komen vrij en meer instellingen zijn op zoek. Het is onwenselijk voor te sorteren op die puzzel. Het casino zoekt ook een plek bij voorkeur in de binnenstad.
- Is ervan overtuigd dat de plannen kunnen leiden tot een snelle oplossing die kwalitatief aan alle eisen voldoet. Er kunnen altijd andere locaties in beeld komen, maar dat zou vertraging opleveren die Vrijdag zich niet kan veroorloven.

B.2. Gezondheidsbeleid

B.2.a. Gezondheidsbeleid Groningen Gezond 2018-2021 en Healthy Ageing Visie (raadsvoorstel 20 oktober 17)

B.2.b. Op weg naar een rookvrije generatie in Groningen (collegebrief 6 oktober 17)

Mw. Chakor (GroenLinks):

- Stelt dat gezondheidsverschillen samenhangen met een combinatie aan factoren, zoals armoede, fysieke belasting door werk, leefstijl, start bij de geboorte en afkomst.
- Wijst op een onderzoek uit 2016 waaruit blijkt dat migrantenouderen in de grote steden ongezonder zijn dan Nederlandse ouderen. Ook voelen zij zich vaker angstig, eenzaam of depressief.
- Vraagt of hier in Groningen specifieke aandacht voor is of er anders toch zou moeten komen.
- Stelt voor het goede voorbeeld te geven en niet meer te roken op het bordes van het stadhuis.

Dhr. Honkoop (VVD):

- Deelt de door het college gesignaleerde ontwikkelingen en de focusverschuiving richting eigen regie en veerkracht.
- Benadrukt het belang van werk en goed onderwijs, ook voor gezondheid.
- Pleit voor het doel voor iedereen de best mogelijke gezondheid te bereiken en het inlopen van verschillen met het landelijk gemiddelde.
- Begrijpt de kernwaarden van Healthy Ageing zoals gezonde voeding, gezond ontspannen, voldoende beweging en groen.

- Vindt duurzaamheid van woningen en de coöperatieve wijkraad minder thuishoren in dat rijtje.
- Ziet dat het college realistisch is over de beperkte invloed van de gemeente. Het is goed partijen samen te brengen en te enthousiasmeren en te werken aan een goede levensstart. Het is ook van belang vooral ook de verantwoordelijkheid van het individu te zien.

Dhr. Brandenburg (SP):

- Wijst erop dat hogeropgeleide vrouwen zeven jaar langer leven dan laagopgeleide en maar liefst achttien jaar langer gezond leven. Ook in Groningen zijn die twee gezichten te zien.
- Wijst op materiële verschillen in huisvesting en koopkracht en op psychosociale factoren als meer stress, financiële zorgen en minder gevoel van controle, die nodig zijn voor gezonde keuzes.
- Complimenteert het college oog te hebben voor de sociale, economische en fysieke componenten.
- Hekelt dat drie aanjagers 120.000 euro per jaar kosten, dat is 1500 euro per gewerkte dag. Ook gaat 60.000 euro naar promotie om te laten zien hoe goed Groningen het doet. Een vijfde van het budget helpt Stadgers niet gezonder te worden. Armoedebestrijding is effectiever dan dit.
- Roept op het UMCG, dat miljoenenwinsten boekt, mee te laten betalen aan de communicatie.
- Twijfelt aan Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). De effecten vallen tegen, het is wetenschappelijk niet bewezen en de campagne is vooral bedoeld om het imago van Mars en Coca Cola op te vijzelen, terwijl deze bedrijven bewust marketing op kinderen richten.
- Verifieert of gemeentes met een JOGG-aanpak geen beleid meer mogen voeren die deze JOGG-partners zou beïnvloeden.
- Wijst erop dat er veel bewezen interventies tegen overgewicht voorhanden zijn.
- Had meer ambitie verwacht om een rookvrije generatie te bereiken door het aantal verkooppunten terug te dringen en te helpen bij stoppen met roken. De gemeente zou zich niet aan lobbyregels houden. Bewustwordingscampagnes bereiken vooral hogeropgeleiden, niet de doelgroep.
- Stelt voor het budget voor aanjagers te besteden aan gratis consultants voor stoppen met roken in de vijf aandachtswijken.

Mw. Paulusma (D66):

- Is erg positief over de G6-insteek en stelt voor de G van Gemeenschap toe te voegen, want goede en slechte gewoontes kijk je bij elkaar af. Mensen kunnen zo van elkaar leren gezonder te worden en hun kinderen gezond op te voeden.
- Omarmt de ambitie van een rookvrije generatie, kinderen worden niet geboren als rokers. Plekken waar kinderen veel komen moeten rookvrij zijn.
- Pleit er daarnaast voor een pilot op te starten met onder meer VNN met een verslavingszorgaanbod om rokende ouders daadwerkelijk de kans te geven te stoppen. 80% van de rokers wil stoppen, 90%-95% valt binnen een jaar na een stoppoging terug.
- Is voor het verminderen van verkooppunten, maar dat is een landelijke aangelegenheid.

Dhr. J. de Haan (CDA):

- Steunt de inzet op achterblijvende wijken en is benieuwd naar de resultaten van de blue zone in Selwerd, al is het niet de overheid die een blue zone kan creëren.
- Looft de integrale aanpak, want gezondheidsverschillen zijn niet op te lossen met losse projecten.
- Vindt het sleutelwoord preventie door bewegen te stimuleren en te investeren in onderwijs, werk en participatie.
- Juicht toe dat de gemeente gebouwen rookvrij gaat maken en zo een voorbeeld stelt, maar vraagt zich af waarom dit voorbeeld zich niet uitstrekt tot vergaande keuzes op het gebied van drugs, drank en suikerhoudende dranken.
- Denkt aan het terugdringen van het aantal coffeeshops en blowverboden in de openbare ruimte.
- Wijst op de aanpak in IJsland, waar het aantal rokers daalde van 23% naar 2% en het aantal cannabis rokende jongeren van 15-16 jaar daalde van 17% naar 7%.
- Vindt het des te belangrijker drugsgebruik te ontmoedigen nu de gemeente staat te popelen mee te doen aan experimenten met gereguleerde wietteelt. Roken van wiet moet ook ontmoedigd worden.

Dhr. Van Zoelen (Partij voor de Dieren):

- Is blij met de trend dat steeds meer mensen positief bezig zijn met gezondheid.
- Steunt de doelen in te zetten op het inlopen van gezondheidsverschillen tussen wijken en het onder de aandacht brengen van een gezonde levensstijl.
- Mist focus op minder vlees, die in andere stukken wel voorkomt. De visie van de partij is dat een

plantaardige voeding vele malen gezonder is dan vlees en vis. Dierlijke producten vergroten het risico op ernstige ziektes als hartklachten, kanker en diabetes.

- Onderschrijft het streven naar een rookvrije generatie en sluit aan bij D66 dat het goed is in te zetten op rokende ouders helpen stoppen.
- Vindt het goed dat Groningen aangesloten is bij de landelijke alliantie Nederland Rookvrij.

Dhr. Krol (PvdA):

- Vindt de gezondheidsachterstanden van bepaalde wijken, laagopgeleiden en migranten verontrustend. Dit vraagt om een integrale aanpak met aandacht voor de tweedeling. Gelukkig geeft het beleid hieraan een impuls op verschillende terreinen met goede uitgangspunten en projecten.
- Had graag teruggelezen wat Stadadviseert adviseerde en wat daarmee is gedaan.
- Deelt de ambitie van de rookvrije generatie en de oproep van GroenLinks niet meer te roken op het bordes. Het stadhuis heeft een belangrijke voorbeeldfunctie.

Mw. Riemersma (Stadspartij):

- Noemt als schrale troost dat er drie regio's slechter scoren op het gebied van volksgezondheid.
- Verbaast zich dat de nachtapotheek verhuist naar het Martiniziekenhuis, terwijl de noordelijke wijken ongezonder zijn. Heeft het college hier geen invloed op gehad?
- Vermoedt dat prachtige plannen over de hoofden van Stadgers worden gesmeed, want het platform in Selwerd wist niets van de blue zone.
- Pleit voor een medisch-sociologisch onderzoek naar de problemen waar mantelzorgers (21% van de Stadgers) tegenaan lopen. Zij gaan een ramp tegemoet met steeds zwaardere zorgtaken.
- Bestrijdt het beeld dat gezonde voeding duurder zou zijn. Een winterwortel is goedkoper dan een kroket.
- Pleit er wel voor snackbars via de Vestigingswet aan banden te leggen en ook om supermarkten aan te pakken, die meer chipssoorten aanbieden dan gezonde voeding.
- Steunt de ambitie van een rookvrije generatie en sluit aan bij D66, maar vindt het hypocriet geen pogingen te ondernemen de tabaksfabriek te sluiten.

Dhr. Wolke (Student en Stad):

- Steunt de integrale aanpak van het gezondheidsbeleid en de Healthy Ageing visie.
- Staat ook achter het streven naar een rookvrije generatie. De aanpak van Nederland Rookvrij biedt perspectief. Onderwijsinstellingen halen asbakken weg, dat is een goede eerste stap.

Dhr. Brandsema (ChristenUnie):

- Vindt het positief dat veel organisaties zich aansluiten bij het streven naar een rookvrije generatie.
- Vraagt zich wel af hoe alle Stadgers te bereiken, maar ambities zijn nodig als eerste stap.
- Vindt het goed dat het college de complexiteit van gezondheidsbeleid erkent en het ook beziet vanuit een sociale, ruimtelijke en economische invalshoek.
- Is benieuwd naar resultaten van de blue zone. Gezondheidswinst wordt op langere termijn geboekt, maar eerder te realiseren zijn een gezonde en groene woonomgeving en hulp bij structurele armoede.
- Vraagt of Menzis ook bijdraagt aan de kosten van de lokale werkagenda.
- Hoopt dat het Rijk de misstanden en excessen bij incassobureaus en kredietverlening tegengaat. Er is steeds meer bewijs voor de verwevenheid van financiële en gezondheidsproblemen.

Dhr. Ten Hoove (100% Groningen):

- Sluit volledig aan bij Student en Stad.
- Wijst erop dat Europapark een gezonde (sport)omgeving moet worden en stoort zich eraan dat juist hier een afvalverwerkingsbedrijf ligt die zich aan weinig regels houdt. De milieuwetgeving ligt vooral bij de provincie, maar wat vindt het college hiervan en wat wil het eraan doen?

Wethouder Gijsbertsen:

- Stelt dat gezondheid met vrijwel alles te maken heeft en roept ook op om bij bespreking van andere onderwerpen steeds de vraag te stellen of het gezond genoeg is.
- Licht toe dat een groep mensen door de hele organisatie heen expertise toe zal voegen om alles wat de gemeente doet meer in gezondheidsperspectief te zetten.
- Ziet een grote beweging om groeiende steden gezond te houden op lange termijn.
- Vertelt dat het ministerie ook adresseert dat de integraliteit van interventies belangrijk is om de beste resultaten te boeken. De wetenschappelijke begeleiding en integrale insteek maakt de aanpak uniek.
- Wijst op het grote belang van samenwerking. De aanjagers organiseren verbindingen met alle

- partners, niet alleen UMCG, onderwijsinstellingen en wijkteams, maar ook bewoners, corporaties, sportverenigingen en supermarkten. Dat gaat niet vanzelf.
- Legt uit dat landelijk discussies over grote systeemveranderingen spelen wat betreft verkooppunten van tabak, definiëring van en hulp bij tabaksverslaving en het aanpakken van tabaksproducenten.
 - Wil natuurlijk dat de hele stad gezonder wordt, maar heeft zeker wel als doel om de gezondheidsverschillen tussen sociaal-economische groepen terug te dringen.
 - Ontwikkelt met partners een plan van aanpak om gebouwen rookvrij te maken. Omgang met medewerkers en hulp bij verslaving spelen mee. Einddoel is ook om naar rookvrije omgevingen te gaan. Het ziekenhuis wil niet dat mensen pal voor de deur roken. De gemeente oriënteert zich erop dit via de APV handhaafbaar te maken.
 - Benadrukt dat het belangrijk is voor de gezondheid van mensen dat zij zich onderdeel voelen van de gemeenschap, zich gewaardeerd voelen en een rol kunnen spelen. De coöperatieve wijkraad is slechts een voorbeeld van sociale activering.
 - Stelt dat woonomgeving en binnenklimaat zeker effecten hebben op de gezondheid.
 - Vindt niet dat het beleid zich te veel richt op communicatie. Doel is ook om bewezen interventies elders in Nederland en Europa te verspreiden en om verbindingen te leggen met kennisinstellingen. Het aanjagen van partners is nodig omdat alleen een gezamenlijk integraal gezondheidsbeleid echt effectief kan zijn.
 - Wijst SP erop dat het UMCG in Nederland vooroploopt in het relateren aan de stad. Het UMCG draagt veel bij aan het beleid, ook in personeel. Alle partners wordt expliciet gevraagd wat zij gaan doen en bijdragen.
 - Merkt op dat JOGG echt resultaten boekt in gemeenten die er al langer mee werken met lager BMI bij jongeren. De integrale aanpak van JOGG wordt in feite uitgerold. De aanpak bevat veel monitoren.
 - Heeft nooit gemerkt dat JOGG-partners beperkingen op zouden leggen en zou zich hier niets van aantrekken mocht het zo zijn.
 - Antwoordt D66 dat opvoedingondersteuning en verslavingszorg echt deel uitmaken van de aanpak.
 - Heeft vrij intensief contact met VNN over de rookaanpak en probeert hier echt in voorop te lopen.
 - Wijst Partij voor de Dieren op de Green Deal uitgaand van Dutch Cuisine met minder vlees als onderdeel.
 - Kwam met de blue zone in Selwerd juist omdat bewoners en partners hier in gesprekken positief op reageerden. Zonder draagvlak heeft een dergelijke aanpak weinig zin.
 - Corrigeerde de omissie door Platform Selwerd alsnog te betrekken.
 - Beamt dat zorgverzekeraars veel baat hebben bij preventie. Landelijk speelt de discussie hoe verzekeraars hierbij te betrekken, er spelen ook wettelijke problemen. Binnenkort staat een afspraak gepland met het ministerie, partners in de stad en Menzis om te kijken wat men meer voor elkaar kan betekenen.
 - Vult aan dat Menzis al bijdraagt aan de gezamenlijke lokale agenda, die ook preventieprojecten bevat. Doel is om deze samenwerking uit te breiden.
 - Verwacht dat het gezondheidsbeeld wat betreft migranten in Groningen niet af zal wijken. De integrale aanpak kijkt naar belemmeringen, culturele achtergronden zullen dan vanzelf aan de orde kunnen komen.
 - Kiest er bij het rookvrij maken van gebouwen en omgevingen bewust voor de aanpak van onderaf te laten dragen door organisaties en mensen en deze niet van bovenaf op te leggen. Tientallen organisaties sluiten zich aan bij de alliantie, veel mensen geven aan graag een rookvrije organisatie, sportveld of speeltuin te willen.
 - Wijst erop dat rokende mensen anderen ook in hun vrijheid kunnen belemmeren om (gezond) op plaatsen te komen. De gemeente oriënteert zich afspraken van organisaties te vertalen in de APV wat betreft omgeving.
 - Erkent de zorgen van de Stadspartij over mantelzorg, maar verwijst dit naar portefeuillehouder Schroor omdat de discussie daarover met hem al loopt.
 - Antwoordt dat de gemeente geen invloed heeft op vestiging van de nachtapotheek.

Het raadsvoorstel wordt op verzoek van SP geagendeerd als éénminuutinterventie voor de raad van 29 november 2017.

B.3. Suicidepreventie (collegebrief 5 oktober 17)

Mw. Paulusma (D66):

- Complimenteert iedereen die bij heeft gedragen aan de grote stappen. Het aantal suïcides daalt en de gemeente pakt een regiefunctie op in het bouwen en onderhouden van brugverbindingen. 113 is hier het meest bekend.
- Vraagt zich af of preventie nog beter kan door hulp vragen bij psychische klachten te normaliseren.

Mw. Brouwer (GroenLinks):

- Ziet dat de ingeslagen weg zijn vruchten af begint te werpen. 113 is het meest bekend.
- Agendeert het onderwerp omdat het bespreekbaar moet worden, zijn en blijven.
- Is bezorgd over de vele signalen van burn-outs, bijvoorbeeld bij studenten. Mensen moeten steeds meer presteren en tegelijk een sociaal leven onderhouden.
- Merkt in het bedrijfsleven dat bespreekbaarheid niet vanzelfsprekend is. De werkdruk is vaak hoog en bij reorganisaties houden mensen zich stil uit angst hun functie te verliezen.
- Vraagt of het college kans ziet het bedrijfsleven beter te betrekken bij campagnes.
- Roept iedereen op het onderwerp bespreekbaar te maken: thuis, op school, op het werk en bij verenigingen.

Dhr. Brandsema (ChristenUnie):

- Vindt het een vervelend maar noodzakelijk onderwerp. Groningen is de stad met relatief de meeste suïcides.
- Vindt dat het college goede stappen zet met de proeftuin en investeringen in scholing, samenwerking en publiciteit.
- Valt het op dat huisartsen onvoldoende belangstelling hebben voor het scholingsaanbod. Hoe komt dat en hoe kunnen zij als belangrijke schakel in de keten beter betrokken worden?
- Begrijpt niet dat studentenverenigingen onbenoemd blijven. Het is wenselijk hen te betrekken.
- Kijkt uit naar de resultaten van de vijf proeftuinen.

Dhr. Van Zoelen (Partij voor de Dieren):

- Vindt het relatief hoge aantal in Groningen zorgelijk.
- Waardeert de inzet van het college en steunt de genoemde punten.
- Verbaast zich over de geringe belangstelling bij huisartsen voor het scholingsaanbod. Goede doorverwijzing is essentieel om de juiste ondersteuning te bieden. Welke stappen zet het college voor deze inhaalslag?
- Vindt het goed WIJ-medewerkers in te schakelen voor de onderliggende sociale problematiek, maar waarschuwt dat deze zware last niet alleen op hun schouders mag rusten. Het zijn geen psychologen of psychiatrisch verpleegkundigen. De samenwerking met de keten mag sterker benadrukt worden.

Dhr. Wolke (Student en Stad):

- Vindt het een goede trend dat het aantal zelfmoorden lijkt te dalen. De specifieke aandacht voor jongeren in het voortgezet onderwijs is doeltreffend. Het college focust op de groepen 12-20- en 50-60-jarigen.
- Wijst erop dat zelfmoord onder studenten de tweede doodsoorzaak is. Door gebrek aan structuur en ritme, hoge prestatiedruk en verandering van omgeving lopen zij meer risico. Bovendien manifesteren psychische klachten zich vaak tussen de 18 en 24 jaar voor het eerst.
- Vraagt of het college ook gealarmeerd is door de toename in zelfmoord onder studenten en de verschuiving naar de doelgroep 20-30 jaar. Is er ruimte het preventiebeleid uit te breiden naar studenten door in gesprek te gaan met instellingen en verenigingen, het onder de aandacht te brengen en scholing te bieden?
- Hoopt dat het preventiebeleid velen zal behoeden voor zelfmoord en het grote leed wat het meebrengt.

Dhr. Sijbolts (Stadspartij):

- Mist prominentere aansluiting van de publiciteitscampagne op het onderwijs.
- Wijst op onderzoek waaruit blijkt dat een derde van de eerste pogingen schreeuwen om hulp zijn.
- Stelt dat bezuinigingen leiden tot onvoldoende hulp. Ziet het college ook de toenemende druk op GGZ en welke mogelijkheden zijn er die druk te verminderen om eerder de benodigde begeleiding te kunnen bieden?

Wethouder Gijsbertsen:

- Is blij met de geboekte resultaten en de steun uit de commissie voor de ingezette lijn.
- Stelt dat het heel ingewikkeld is structureel verandering aan te brengen en hoopt dat de lagere cijfers een trend blijken te zijn. Doel van de aanpak is eerder te signaleren en de juiste stappen te ondernemen.
- Vindt het bemoedigend dat een dalende trend in andere landen gelukt is.
- Onderschrijft de hartenkreet psychische problemen bespreekbaar te krijgen door in een veel eerder stadium ontspannen te spreken over mentale druk en psychische problemen, vooral ook in preventieve sfeer bij WIJ-teams en tussen mensen onderling. Het is lastig, maar wel nodig de cultuur te veranderen in dit opzicht.
- Wil eerst de basis van de zorgketen op orde krijgen met afstemming, bewustzijn van de stappen en de durf om de juiste vragen te stellen. Daarna zou aanhaken van het bedrijfsleven een goede volgende stap kunnen zijn, dat is ook iets voor de landelijke benadering van 113.
- Erkent de belangrijke positie van huisartsen, die soms overvraagd worden in het sociaal domein en die weinig georganiseerd zijn. Huisartsengroepen zijn een ingang. Praktijkondersteuners zijn belangrijke schakels.
- Startte met deze twee risicogroepen om de implementatie goed vorm te geven, waardoor het ook makkelijker wordt andere groepen betere diensten te verlenen. De verschuiving naar studenten is een terechte signalering.

De collegebrief wordt op verzoek van Student en Stad als éénminuutinterventie geagendeerd voor de raad van 29 november 2017.

De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging om 22.00 uur.